

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Гроші та кредит»

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма: «Фінанси. банківська справа та страхування»

Циклова комісія фінансово-економічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні семінарські	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Всього годин	Екзамен / залік
Денна	II, III	4.5	45	30	5	70	150	Залік Екзамен

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, затвердженої Педагогічною радою ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ» 27 червня 2023 р.

Робоча програма складена викладачами Мартинюком В.Ф., Романів С.Р.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії фінансово-економічних дисциплін

Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

Голова циклової комісії

Мирослава ОПРИСОК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Гроші та кредит»

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
	Галузь знань: 07 “Управління та адміністрування”	Дисципліна нормативна
Індивідуальне завдання - задачі, тести	Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок Освітньо-професійний ступінь: Фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки: 2, 3
Загальний обсяг годин - 150		Семестр: 4, 5
		Лекції: 45год.
		Практичні : 30год.
		Самостійна робота : 70 год.
		Індивідуальні завдання: 5год.
Вид контролю: залік, 4 семестр іспит, 5 семестр		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Гроші та кредит” є вивчення теоретико-методологічних засад і організаційно-правового механізму функціонування в ринковій економіці грошей, кредиту і банків.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Гроші та кредит” є:

- з’ясування сутності, функцій та ролі грошей і кредиту;
- дослідження механізму функціонування грошової системи в ринковій економіці;
- визначення закономірностей функціонування валютного ринку, валютної системи, грошового ринку;
- засвоєння ролі, специфіки та практики використання грошово-кредитної політики центрального банку, напрямів діяльності банків та небанківських фінансових інститутів щодо грошово-кредитного обслуговування суб’єктів господарювання та населення в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Гроші та кредит” студент повинен **знати:**

- сутність, функції, концепції грошей і кредиту та їх роль у ринковій економіці;
- закономірності та специфіку функціонування грошового ринку як теоретико-методологічної бази державної монетарної політики;
- структуру та практичні засади функціонування грошової системи;
- основи побудови банківської системи та операцій банків;
- закономірності розвитку і функціонування валютного ринку;
- причини та закономірності розвитку інфляційних процесів, а також методи державного регулювання інфляції;
- особливості функціонування та інструментарій небанківських фінансових посередників;
- цілі та основні напрями діяльності міжнародних валютно-кредитних установ.

вміти:

- застосовувати знання з курсу «Гроші та кредит» у практичних ситуаціях;
- обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій з курсу «Гроші та кредит» для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства;
- здійснювати порівняльний аналіз існуючих теоретичних концепцій та теорій грошей та кредиту;
- об’єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві;
- аналізувати стан і перспективи розвитку системи фінансового посередництва;
- оцінювати вплив грошово-кредитної сфери на соціально-економічні процеси;
- аналізувати процеси, що відбуваються на грошово-кредитному ринку, у тому числі щодо грошово-кредитної політики центробанку;

- застосовувати всебічні спеціалізовані й теоретичні знання з курсу «Гроші та кредит» для подальшого використання у практичній діяльності.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни: СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури.

Результати навчання: РН 04. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

3.Програма навчальної дисципліни “Гроші та кредит”

Теоретичні засади виникнення і функціонування процесу грошового обігу

Тема 1. Сутність і функції грошей.

Передумови появи і необхідність грошей. Основні концепції походження грошей. Суть грошей як економічної категорії. Функції грошей та їх характеристика. Еволюція форм грошей. Процес демонетизації монетарних металів. Вартість грошей та її особливості. Роль грошей у суспільно-економічних відносинах.

Тема 2. Основні теорії грошей.

Металістична теорія грошей. Номіналістична теорія грошей. Передумови виникнення та основні положення класичної кількісної теорії грошей. Неокласичні напрямки кількісної теорії грошей. Кейнсіанські погляди на роль грошей в економіці. Суть та основні положення монетаризму. Монетарне правило М. Фрідмена. Грошово-кредитна політика України у світлі положень монетаристської теорії.

Тема 3. Грошовий обіг і грошова маса

Поняття, суб'єкти та структура грошового обігу. Суть грошових потоків та загальна схема їх руху в економіці. Характеристика та структура грошової маси. Швидкість обігу грошей. Коефіцієнт монетизації економіки. Закон грошового обігу. Механізм грошової емісії.

Процедура формування грошового ринку і грошової системи

Тема 4. Грошовий ринок

Поняття, структура та основні інститути грошового ринку. Попит на гроші і мотиви, що його визначають. Формування грошової пропозиції. Механізм встановлення рівноваги на грошовому ринку.

Тема 5. Грошові системи

Поняття грошової системи та її елементи. Основні типи грошових систем. Грошова система України. Державне регулювання грошової сфери.

Теоретичні засади виникнення і прояву інфляційного та кредитного процесу

Тема 6. Інфляція і грошові реформи

Суть і форми прояву інфляції. Основні причини інфляційного процесу. Механізм розвитку інфляції. Вплив інфляції на економіку і соціальну сферу. Основні напрямки антиінфляційної політики. Суть та різновиди грошових реформ. Особливості інфляційних процесів в Україні.

Тема 7. Сутність і функції кредиту

Необхідність кредиту і передумови формування кредитних відносин. Суть кредиту як економічної категорії. Характеристика основних функцій кредиту. Принципи

організації кредитних відносин. Форми і види кредиту. Процент за кредит і фактори, що його визначають. Основні теорії кредиту. Роль кредиту в економіці.

Механізм функціонування кредитної системи і кредитно-валютних відносин.

Тема 8. Кредитні системи

Поняття, передумови становлення та структура кредитної системи. Походження, суть і функції банків. Центральний банк та його функції. Комерційні банки як основа кредитної системи. Банківська система України. Спеціалізовані кредитно-фінансові інститути. Пасивні банківські операції. Активні операції банків. Комісійно-посередницькі операції банків. Ризики в банківській діяльності.

Тема 9. Міжнародні кредитно-валютні відносини.

Поняття та структура валютної системи. Еволюція світової валютної системи. Валютний курс і фактори, що на нього впливають. Платіжний баланс і його структура. Організація міжнародних розрахунків. Міжнародні кредитні операції. Міжнародні валютно-кредитні і фінансові організації.

4. Структура навчальної дисципліни

	Назви змістових модулів і тем	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Теоретичні засади виникнення і функціонування процесу грошового обігу					
1.	Тема 1. Сутність і функції грошей.	6	2	10	
2.	Тема 2. Основні теорії грошей.	6	4	10	1
3.	Тема 3. Грошовий обіг і грошова маса	6	2	10	-
Процедура формування грошового ринку і грошової системи					
4.	Тема 4. Грошовий ринок	6	4	10	1
5.	Тема 5. Грошові системи	6	3	10	-
Теоретичні засади виникнення і прояву інфляційного та кредитного процесу					
6.	Тема 6. Інфляція і грошові реформи	4	4	5	1
Механізм функціонування кредитної системи і кредитно-валютних відносин					
7.	Тема 7. Сутність і функції кредиту	4	4	5	1
8.	Тема 8. Кредитні системи	4	4	5	-
9.	Тема 9. Міжнародні кредитно-валютні відносини	3	3	5	1
ВСЬОГО		45	30	70	5

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Сутність і функції грошей.
2.	Тема 2. Основні теорії грошей.
3	Тема 3. Грошовий обіг і грошова маса
4	Тема 4. Грошовий ринок
5	Тема 5. Грошові системи
6	Тема 6. Інфляція і грошові реформи
7	Тема 7. Сутність і функції кредиту
8	Тема 8. Кредитні системи
9	Тема 9. Міжнародні кредитно-валютні відносини.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми
1.	Тема 1. Сутність і функції грошей.
2.	Тема 2. Основні теорії грошей.
3.	Тема 3. Грошовий обіг і грошова маса.
4.	Тема 4. Грошовий ринок.
5.	Тема 5. Грошові системи.
6.	Тема 6. Інфляція і грошові реформи.
7.	Тема 7. Сутність і функції кредиту.
8.	Тема 8. Кредитні системи.
9.	Тема 9. Міжнародні кредитно-валютні відносини.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни “Гроші та кредит” виконується самостійно кожним студентом та охоплює усі основні теми курсу. Метою виконання індивідуальних завдань є практичне засвоєння основних понять і принципів для розв’язування конкретних завдань.

8. Методи навчання

- Словесні (пояснення, лекція, інструктаж).
- Наочні (ілюстрація, схема, мультимедійні файли).
- Практичні (самостійна робота на занятті та позааудиторна діяльність, виконання розрахункових завдань).

У навчальному процесі використовується теоретичний матеріал, в тому числі із використанням мультимедійних та комп’ютерних засобів, практичні, та індивідуальні

заняття, групова робота, написання рефератів як підсумку самостійної роботи студента, а також методи опитування, тестування, ділові ігри тощо.

9. Методи контролю

Поточне тестування та опитування, підсумкове тестування по кожній рубіжній атестації, директорська контрольна робота, залік (2 курс) та іспит (3 курс).

10. Методичне забезпечення

1. Тексти лекцій.
2. Завдання для практичних занять.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Тести для перевірки знань студентів.
5. Роздатковий матеріал.
6. Засоби діагностики знань студентів.
7. Критерії оцінювання знань студентів.
8. Наочні посібники.
9. Презентаційні матеріали.
10. Електронні посібники.

11. Рекомендована література Базова:

1. Андрущенко І.С. Текст лекції навчальної дисципліни «Гроші і кредит» обов'язкових компонент освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 072 Фінанси, банківська справа та страхування за темою 14 – Теоретичні засади діяльності комерційних банків. Харків, 2019. 40 с.
2. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навч. посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
3. Гроші та кредит: навч. посіб. для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 2. Кредит. / І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. В. Жиликова, О. П. Близнюк. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2019. 186 с.
4. Гроші та кредит : підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: ТНЕУ 2018. 892 с.
5. Демчук Н. І., Довгаль О. В., Владика Ю. П. Банківські операції : навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2017. 461 с.
6. Дзюблюк О. В., Чайковський Я. І. Методичні вказівки з вивчення навчальної дисципліни «Гроші та кредит». Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 34с.
7. Електронні гроші в Україні: що, де, як. Гроші в кредит : веб-сайт. URL: <http://groshi-v-kredit.org.ua/elektronni-hroshi-v-ukrajini-scho-de-yak.html>.
8. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
9. Історія українських грошей. Державна казначейська служба України : вебсайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/istoriya-ukrainskikh-groshey>.
10. Коваленко Д.І. Гроші та кредит : навчальний посібник. К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2021. 352 с.
11. Положення про електронні гроші в Україні : постанова НБУ від 4.11.2010 р. № 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10#Text>.
12. Румянцева Г. І. Гроші та кредит у тестах та задачах: навч. посіб. (для студентів напрямів підготовки 6.030508«Фінанси і кредит» та 6.030509 «Облік і аудит»). Нововолинськ: Міська друкарня, 2016. 127 с.

13. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : підручник. К. : Кондор, 2019. 592с. 14. Швець В. Я., Єфремова Н. Ф., Чічкань О. І. Гроші та кредит : навч. посібник. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2015. 302 с. URL: https://pidru4niki.com/85936/finansi/groshi_ta_kredit.

14. Щетинін А. І. Гроші та кредит : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 163 с.

Допоміжна

1. Васюренко О.В. Банківські операції: Навч. посіб. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2004. – 324 с.

2. Матросова В. О. Гроші та кредит : курс лекцій / В. О. Матросова, П. О. Доуртмес. Х. : НТУ «ХП», 2016. 111 с.

3. Мицак О. В. Фінанси, гроші та кредит : методичні вказівки і завдання до семінарських та практичних занять, самостійної роботи, тестові завдання / О. В. Мицак, М. В. Сороківська. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2016. 139 с

4. Міщенко В. І. Особливості дії трансмісійного механізму грошово-кредитної політики в умовах кризи /В. І. Міщенко, А. В. Сомик, Р. С. Лисенко/ К.: Центр наукових досліджень НБУ, УБС НБУ, 2010. – 96 с.

5. Фінанси, гроші та кредит : підручник / Непочатенко О. О. та ін. Умань: Сочінський, 2014. – 482 с.

6. Центральний банк і грошово-кредитна політика : збірник тестових завдань / укладачі : О. І. Копилюк, Н. С. Кульчицька. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2013. – 103 с.

7. Швець В. Я. Гроші та кредит : навчальний посібник / В. Я. Швець, Н. Ф. Єфремова, О. І. Чічкань. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. 301 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Закон України “Про банки і банківську діяльність” № 2121-III від 7 грудня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/B_zakon/law_VBD.pdf.

2. Закон України “Про Національний банк України” № 679-XIV від 20 травня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/B_zakon/law_NBU.pdf.

3. Internet сайти

Назва сайту	Режим доступу
Офіційний сайт Верховної Ради України	http://www.rada.gov.ua
Урядовий портал	http://www.kmu.gov.ua
Офіційний сайт Міністерства фінансів України	http://www.minfin.gov.ua/
Асоціація українських банків	http://www.aub.com.ua
Офіційний сайт НБУ	http:// www.bank.gov.ua

13. Критерії оцінювання знань студентів

У процесі вивчення дисципліни “Гроші та кредит” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне опитування на практичних заняттях;
- підсумкове тестування з кожного змістовного модуля; □ директорська контрольна робота;
- залік/екзамен підсумковий.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) навчальної дисципліни “Гроші та кредит” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту, %:

2 курс

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (директорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за творче завдання та поточне опитування)	Разом
25%	50%	25%	100%

3 курс

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (директорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за творче завдання та поточне опитування)	Екзамен	Разом
20%	25%	15%	40	100%

Шкала оцінок:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A
75-89	добре	BC
60-74	задовільно	DE
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F